

KITARTÁS

A „KITARTÁS“ KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 15.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A »Kitartás« egyesület alapszabályai
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452/902. szám alatt hagyta jóvá.

Közgyűlésünk.

Megtartottuk egyesületünknek hatodik évi rendes közgyűlését. A közgyűlésnek tárgysorozata semmi különöset nem tartalmazott, hacsak nem tűntek fel valakinek az egymás mellett álló számadatok, melyek az előbbi évekkal szemben a költségeknél tetemes csökkenést mutatnak. Ezek eléggé megvilágosítják azt a törekvést, melyet az igazgatóság maga elé tűzött. Nem szükséges arról külön szavakban is megemlékeznünk.

Ha van valami meglepő dolog a mérlegben, a mi mindnyájunk figyelmét felkeltheti, azt azok a számok mondják, melyek a kifizetett halálozási összegekre vonatkoznak. Ezek pedig legjobban igazolják az igazgatóságnak azt az előrelátását, melyet akkor tanusított, mikor a »Dordrecht« biztosító társasággal erre vonatkozólag szerződést kötött. Majdnem egyévi gyakorlat után ugyanis bebizonyult, hogy ez a szerződés nemcsak szükséges, hanem egyik alapfeltétele volt az egyesület további fejlődésének és a kimutatott kedvező eredményt soha sem lehetett volna elérni ha más uton indultunk volna a jövő felé, mint azt néhányan tájékozatlanságból és a biztosítás jellegét nem ismerve óhajtották. Azóta ezek is az előttük fekvő tényekből meggyőződtek állításuk ellenkezőjéről.

Az igazgatóság tehát a közgyűlésnek erről adott számot, igazolta eljárását. Nem szavakkal, hanem oly adatokkal, melyek megdöntetlenül bizonyítják, hogy a követett utnál helyesebb megoldás nem létezett.

Az előadónak jelentése is magyarázata teljesen kielégítő volt, mert leplezetlen őszinteséggel beszámolt mindenről, a mi eddig az egyesületben és annak érdekében történt.

Az igazgatóság kiegészítése és oly egyetértéssel történt, mely teljes bizonyítéka annak

a bizalomnak, melylyel a tagok az eddigi vezetőik iránt viseltettek. Sternthal József és Vécsey Frigyes régi kipróbált tagjai az egyesületnek, id. Muck Károly pedig a legelsők közül való, aki a mi intézményünket megteremtette. A tagok bizalma egyhangulag megnyilvánult, és mindnyájan örömmel üdvözölték őket azért, hogy részt akarnak venni a vezetőségben, a mi nagy munkával ugyan, de semmiféle anyagi előnyökkel nem jár.

Ez a három igazgatósági tag azoknak lépett helyébe, a kiket az életviszonyok másfelé szolitottak. Temesváry Alajos, aki az igazgatóság elnöke volt, lemondott, mert hivatalos teendői miatt az év nagy részét Bécsben kénytelen eltölteni, Puhm János igazgatósági tagnak privát viszonyai nem engedték meg, hogy továbbra is eredményesen működhessek, Horváth István pedig, a kitől sokat vártunk még a jövőben, váratlanul meghalt.

Más tárgya ennek a közgyűlésnek nem is volt.

Tán be is fejezhetnők ezzel jelentésünket, ha nem kellene még az előadónak a közgyűléshez intézett azon kérelmével foglalkoznunk, hogy az egyesületnek hathatósabb terjesztésén közreműködjenek. Ezt nem is kellett volna külön hangoztatni, erre nem is kellett volna a tagokat kérni, mert hisz ez olyan magától értetődő dolog, mely nem szorul magyarázatra, hanem az összességnek egyik legfőbb érdeke, ha a jövő alakulást kedvezőbbé óhajlja látni. Az nem elégséges, hogy minden egyes tag a maga ügyét biztosítottan tudja, hanem közre kell működnie azon, hogy mennél számosabban csatlakozzanak hozzánk, hogy collegiális szervezetünkkel mennél szélesebb körökben gyökeret verjünk s ezáltal lehetővé tegyük az önségelynek azt a formáját, mely nem szorul külső támogatásra és a szegényebb embernek szociális érdekeit nem rendeli alá olyan tényezőknél, melyek az ő valódi szükségletei-

nek megismerésére kellő érzékkel nem bírnak, de nem is hajlandók azokkal behatóan foglalkozni.

Most, midőn egy nagy vagyonnal rendelkező társaság áll a hátunk megett, mely eddig is a legmesszebbmenő méltányossággal minden jogos igényeinket kielégítette és azt a jövőre is meg fogja tenni, ha részünkről a kellő törekvést tapasztalni fogja, fokozatos erővel azon kell lennünk, hogy magunk köré gyűjtsük mindazokat, a kik csak összetartva képesek az egyeseket érhető eshetőségek ellen eredményesen védekezni illetve adott esetekben családjukat legalább némileg a nélkülözésektől megmenteni.

A biztosítás ma már annyira szükséges, hogy mulasztást követ el az, aki tudva azt, hogy nem rendelkezik vagyonnal, és csak saját munkájával fedezi életszükségeit, nem gondol azokkal az eshetőségekkel, melyek őt vagy családját munkaképességének elenyészésével érhetik.

Mindezek kapcsán tehát felkérjük tagjainkat, hogy igyekezzenek egyesületünket saját körükben terjeszteni s ezáltal közreműködni azon, hogy az elénkbe tűzött nagy célt mennél jobban meg is valósíthassuk.

„Dordrecht“ hollandiai életbiztosító-társaság.

A Magyarországon működő külföldi biztosító-társaságok között ugyszolid üzletkezelése, mint anyagi biztonsága révén a „Dordrecht“ hollandiai életbiztosító-társaság ma már teljes joggal sorakozik a legelső köze, s budapesti fiókja **Robicsek Henrik Ferencz igazgatása** alatt nemcsak polgárjogot nyert, de az egész országban közkedveltséget vívott ki magának a legfelsőbb hivatalos körökben is.

Az elmúlt üzletévnek a hivatalos lapban legutóbb közölt mérlege, mely úgy a központra, mint a magyarországi fiókra vonatkozó külön zárszámadást magában foglalja, a legjobb bizonyíték arra, hogy erőszakolt **reklámok nélkül** is lehet egy biztosító-intézet keresettségét elérni.

A „Dordrecht“ díjtartalékai a mérleg szerint ismételtén több millió korona szaporodást mutatnak, egyéb tartalékai is tetemesen növekedtek, sőt a nyereség-tartalék is nagyobb összegű dotációban részesült.

A társaság összvagyonja az elmúlt üzletév végével **23 millió koronát tett ki**, az általa viselt kockázat összege, vagyis az érvényben álló **biztosítási állomány értéke körülbelül 104 millió koronára**, s a díjtartalékok összege ennek 20 százalékára rugnak, amiből önként következik, hogy, ha a társaság valamennyi üzletét esetleg a mai nappal végleg lebonyolítani akarná, minden kötelezettségének teljesítése után is még több milliót tevő tényleges vagyona maradna.

A társaságnak ez a kedvező anyagi helyzete természetesen még inkább növelni fogja az eddig is élvezett bizalmat és biztosra vesszük, hogy ez a bizalom ismételtén kedvezőbb üzleti eredményre vezetvén, a „Dordrecht“ komoly és megbízható működése mindjobban le fogja szorítani az olyan biztosító-társaságokat, amelyeknél csak a reklám nagystilű, de a megbízhatóság annál csekélyebb.

Az üzleti jelentés a rengeteg számadatokon kívül gondosan kerül minden frázist, annyira, hogy stílusa az üzleti világban is csaknem szokatlanul szófukar. Elegendőnek tartja, ha **minden hangzatos kijelentés helyett a számadatok beszélnek**, amelyek kétségtelenül és hiven mutatják azt a puritán hollandi becsületességet és üzleti szolidaritást, melylyel az arra hivatottak ezt az elsőrangú, nagy és elterjedt vállalatot vezetik.

Az általános üzleti emelkedéssel kapcsolatosan a „Dordrecht“ magyarországi üzlete is évről évre fokozatos haladást mutat.

Azok az irányelvek, amelyeket a társaság központi vezetősége követ, itt is teljes mértékben érvényesülnek s a minden tekintetben való megbízhatóság önként hozza magával, hogy a magyarországi fiók üzletköre is mind szélesebb rétegekre terjed.

A „Dordrecht“-nek ezt a céltudatos s biztos előrehaladását a magunk részéről is meleg érdeklődéssel kísérik, s a társaságot, amely itteni üzletének összes tartalékait magyar értékpapírokba helyezve el, az ország közgazdasági életére is igyekszik jótékony hatást gyakorolni, — olvasóközönségünknek is érdeklődő figyelmébe ajánljuk, — és pedig annál is inkább, mivel egyesületünk igazgatóságának a „Dordrecht“ magyarországi igazgatójával szintén sikerült oly megállapodásra jutnia, hogy a biztosító-társaság tagjaink halál-ozási segélyének alapszabályszerű összegben leendő biztosítását a jelenlegi díjak mellett vállalta el.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva azon összegre, mely őt az alapszabályok értelmében megillette. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a/ baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b/ baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, az egyesületnek okvetlenül bejelentendő.

3. A tag törvényes nevének elhalálása esetén az alapszabályszerű segélyben részesül.

4. A tag 15 évi tagsága idejének letelte után, ha 50-ik életévét betöltötte, életbiztosítási kötvényére 1000 koronaig terjedhető kölcsönt kap a „Kitartás Takarékos és Hitelszövetkezet“től.

5. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

6. Az egyesület havi közlönye minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 5-ik számában kimutatott segélyösszeg 102.025 kor. — fill.

Ujabb segélyek:

3331. Sachorsch József, Hatvan, a tag halála után	1000
307. Solymosi János, Déva, a tag halála után	300

Balesetsegélyek:

Lapunk 5-ik számában kimutatott segélyösszeg 29.346 kor. 26 fill.

Az éjjeli munkás-szállásokról.

Közegészségügyileg alig van fontosabb kérdés a munkások éjjeli szállásainál; különösen manapság, amikor a gyáripar oly óriási lendületet vesz, hogy a munkásnéposztálynak átlag 60—70 százaléka gyárakban keresi verejtékes kenyerét.

Sajnos, nálunk még rendkívül sok tennivaló-juk van e téren a közegészségügyi hatóságoknak ép úgy, mint a kulturális és jótékony egyesületeknek.

A munkás-lakások viszonyai még a budapesti gyármunkásokra elég türhetőek, amennyiben úgy a

közegészségügyi tanács, valamint a rendőrség is elég éber figyelemmel kísérik a munkások éjjeli szállásait. Másképp áll azonban ez ugy hazánkban, mint a külföldön, azokkal a munkáslakásokkal, amelyeket üzleti érdekből és nyereségvágyból szerveznek egyes vállalkozók, hogy így a munkások keresvesztései és egészsége árán gazdagodhassanak.

Európa államai közül nálunk aránylag kicsiny még a gyári ipar s így a munkásnyomor sem emelkedhetett oly fokra, mint pl. Angol- vagy Németországban, amely két államnak úgyszólván vezető szerep jutott a gyári ipar terén is.

Nem lesz azonban talán érdektelen, ha egy pillantást vetünk Német- és Angolország gyári munkásainak helyzetére és közegészségügyileg oly fontos éjjeli szállásaik szervezetére és berendezésére.

A régi családias cözrendszer megszüntével, megszűnt az az állapot is, hogy a munkaadó a munkást mintegy családtagul tekintse. A régi állapotot a szerződéses viszonyok váltották fel, amelyben a munkás úgyszólván teljesen ki van szolgáltatva a munkaadó kénye-kedvének.

A rideg üzleti szellem, amely az új munkás-lakásokat létesítette, nem volt alkalmas arra, hogy olyan szállásokat biztosítson a munkásoknak, ahol magukat családiasan érezhessék. Van egy kis zuga, ahova úgyszólván csak hálásra tér, amiből aztán önként értetődik, hogy megszokja a családi tűzhely hiányában a korcsmázást, aminek következménye az erkölcsi érzés sülyedése és züllése.

A németországi városokközül aránylag Münchenben legkielégítőbbek a munkás-lakásviszonyok, mindazonáltal itt is eléggé aggasztó eredményeket mutat fel a statisztika. Nem kevesebb, mint 38.729 ember, tehát a háztartásban élő lakosság 11.82 százaléka albérlő s ezek tulnyomólag egyszobás lakásban laknak. A lakásoknak körülbelül kétharmadában négy-nél több lakó van. 36 szobában tiznél több. Természetes, hogy az így zsufolt lakásokban sem a levegő, sem pedig a tisztaság nem lehet példás. Az ágyneműeket ritkán cserélik, a legtöbb lakásban sem mosdó-készlet, sem ruhaszekrény nincs, mindazonáltal a munkások keresetéhez mérve aránytalanul drágák. Akiknek alkalmuk volt ez éjjeli szállásokat megvizsgálni, különösen kiemelik, hogy a pékek, mészárosok, borbélyok, szabók, sörfőzők és téglagyárosok segédei sinylődnek a legnyomorubb lakásviszonyok között.

A péksegédekre vonatkozólag Németországban külön statisztikát vettek fel s megállapították, hogy lakásviszonyaik teljesen elviselhetetlenek.

Mind e bajokon, amennyire lehetett, igyekeztek is a hatóságok és iparfelügyelők segíteni, de jóakaratauk csak a gyárakkal kapcsolatban álló munkás-lakásokon segíthetett, de nem az üzletszerűleg berendezett éjjeli szállásokon.

Angliában már 1851-ben külön törvény intézkedett a munkás-lakásokra nézve. Megállapította, hogy hány lakó lehet egy lakásban anélkül, hogy tulszfolva lenne. Követelte a törvény azonkívül a férfiak és nők elkülönítését, ami közkerkölciség szempontjából szintén igen fontos. Intézkedett továbbá a csatornázás, valamint a ragályos betegségek esetében követendő eljárásról is. Azokat, akik e törvény ellen vétettek, 5 font sterlingre terjedő pénzbírsággal sújtották a hatóságok.

Franciaországban, amelynek fővárosában már

1882-ben egy negyedmillió albérlő volt, egész vállalatok keletkeztek, amelyek munkáslakások kiadásával foglalkoztak. Meglehetősen szigorú törvényeket hoztak ugyan e vállalkozók ellen, a munkások érdekében, mindazonáltal e törvényeknek csak igen kevés foganatjuk volt

Németországban külön törvény nincs ugyan a munkás-lakásokra vonatkozólag, mindazonáltal az egészségre különös tekintettel vannak az intéző körök. Így pl. a falakat évente újból kell meszelni, az éjjeli szobákban sem főzni, sem pedig idegen tárgyakat tartani nem szabad stb. Mindazonáltal ezeknek az intézkedéseknek nincs sok eredményük.

Mintaszerű azonban az a munkás-ház, amelyet a Bochumer-Verein für Gusssthalfabrikation und Bergbau alapított, amelyben mintegy 1500 munkás kap hálólhelyet és étkezést. Körülbelül 150 terem van az épületben a nőtlen munkások számára. Vannak azonkívül ez épületben különböző szórakozó helyek. Lakásért, fűtésért s étkezésért naponta 75—80 fillért fizet a munkás.

A Német birodalomban különben 1893-ban mintegy 426 kisebb munkásházat olvastak össze a statisztikusok körülbelül 15.000 ágygyal. Különösen nevezetes ezek között az 1889-ben létesített Arbeiterinnenhaus, amely koszt és szálláson kívül munkaközvetítéssel és elaggott magános nők ápolásával foglalkozik. Megjegyzendő azonban, hogy a szigorú rendtartás következtében sok munkás vonakodik ilyen munkáslakásokban letelepedni. Ebben a tekintetben az angolok sokkal praktikusabban intézkedtek, amennyiben azon igyekeztek, hogy az ily módon szervezett munkáslakásokban a beülők munkások teljes kényelmet és szabadságot élvezhessenek. Ilyen munkás-otthon például az, amelyet Rowton lord létesített, amelyben 6 pennyért nemcsak kényelmes otthont kapnak a munkások, hanem olvasótermek, sőt még képtár is áll rendelkezésükre.

Igy gondoskodnak a nagy nyugoti államok munkásaik egészséges lakásvizonyairól.

Vajjon mikor leszünk mi a humanizmus ama fokán, hogy ilyen intézkedésekre gondolhassunk?

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Éjjeli szolgálat a vasutaknál. A vasutasok helyzetének javítását célzó mozgalmakban különös figyelmet érdemlő az a törekvés, hogy az alkalmazottak a szellemi és fizikai erőket annyira gyötrő éjjeli szolgálat kárpótlásául megfelelő előnyökben is részesüljenek. E kérdésben a „Vasuti Szemle” 6. száma a következőket mondja:

Azok közt az alkalmazottak közt, kik a vasutaknál éjjeli szolgálatot teljesítenek, nagyon sok olyan is van, kik nappali szolgálatra ugyan elég alkalmasak, de az éjjeli szolgálatot nem bírják, mivel idegrendszerük e fáradságteljes munkára nem eléggé edzett. Nemcsak a forgalomnál, de az irodában töltött éjjeli szolgálat is megrontja az idegrendszert. A ki nyolcz napon át szakadatlanul éjjeli szolgálatot teljesít, már nem erős szervezetű, napközben idegeinek nyugtalan állapota miatt nem alhatja ki magát, és az éjjeli szolgálat után annyira ki van merülve és olyan izgatott, hogy teljesen képtelen

bármilyen szellemi munkára és csak, ha két-három éjjelt ágyban töltött, nyeri vissza rendezett életműködését.

A súlyos és felelősségteljes szolgálatban működő alkalmazottakat időnként orvosilag megvizsgálják ugyan, hogy jól látnak és hallanak-e, de hogy idegrendszerük elég alkalmas-e a szolgálatra, arra nem igen helyeznek súlyt. Akár fiatalok, akár öregek, nem kérdezik tőlük, hogy az éjjeli szolgálatot kibírják-e és hogy az egészségüket nem fogják-e aláásni? Pedig kétségtelen, hogy számos balesetet idézett már elő az a körülmény, hogy az illető közegek idegeik tulfeszítése következtében a szolgálat teljesítése közben képtelenné váltak arra, hogy felelősségteljes köteleiknek kellő, éber figyelmet szenteljenek. Az éjjeli szolgálat akár a szabadban, akár az irodában, minden körülmények közt lélekölő és idegrontó, aláása az egészséget és megrövidíti az életet.

Méltánytalanság volna tehát, ha az éjjeli szolgálatot nem sokkal súlyosabb és az egészségre károsabb szolgálatnak tekintenék, mint a nappali szolgálatot és ha azokat az alkalmazottakat, kik gyakran 10, 15, 20 évet, sőt nem egy esetben egész szolgálati idejüket éjjeli szolgálatban töltik el, bizonyos uton-módon nem részesítenék megfelelő kárpótlásban. Ha ez megtörténnék, akkor a súlyos éjjeli szolgálatot teljesítő forgalmi hivatalnokok legalább abban az elégtételben részesülnének, hogy nem lesznek hátrányban ama pályatársaikkal, kik éjjeli szolgálatot sohasem teljesítettek és ezért 10—15 évvel tovább szolgálatképesek, mint ők.

Vasárnapi munkaszünet az angol vasutaknál. A londoni kereskedelmi kamara egyik osztrák kereskedelmi és iparkamara megkeresése folytán jelentést küldött be az angol vasutakhoz a teherforgalomban bevezetett részleges vasárnapi munkaszünetről. E kérdés nálunk is beható tanulmány tárgyát képezi s ezért általános és időszerű lesz e jelentés ismertetése. A londoni kamara a következőket jelenti: »Az összes, e kérdésben megkérdezett vasutagazgatóságok egybehangzóan megállapították, hogy a teherforgalomnak vasár- és ünnepnapon való megszorításra nyomtatott rendeletekkel nem bírnak, hogy a megszorításnak kezdete határozott időpontra vissza nem vezethető. Ezen berendezés hosszú évek tapasztalatainak eredménye s fokozatosan fejlődött a közönség nézetének s a vasárnapi munkaszünetből folyó szokásainak megfelelőleg: s teljesen megfelel a kereskedő világ szükségleteinek, a mely ezen megszorítás miatt semminemű panaszt nem emel.« Elvben a vasutak oda törekednek, hogy a vasárnap elindítandó vonatokat, különösen a tehervonatokat számát a lehető legkevebbre szállítsák le a különféle alkalmazottaknak minél nagyobb számát annyira a mennyire csak lehetséges, szolgálatmentessé tegyék. — Szabály szerint a teherállomások alkalmazottai vasárnap nem tesznek szolgálatot, mégis rendkívüli nagy forgalmak esetén előfordul, hogy néhány ember felszólíttatik, hogy oly áruk ki- és berakását vasárnap végezzék, melyeknek kezelése előttevaló nap nem volt befejezhető. Szükségesnek mutatkozik néha rendkívül erős forgalom idején, vagy ha természeti akadályok, mint erős fagy, hó, köd stb. torlódást idéztek elő vasár- és ünnepnapokon bizonyos számú tehervonatokat bevezetni, különösen azért, hogy oly állomáson mentesíttessenek, hol tulsok üres vagy rakott széna kocsik torlódott össze. Ezen vonatok azonban nem,

közönség igényeinek kielégítésére lesznek bevezetve, hanem azért, mert a vasut helyi viszonyai és szükségletei kívánják. Alkalomadtán vasárnap csak egy külön tehervonat vezetetik be a kiviteli áruk részére. Gyors romlásnak kitett áruk: így a tej, hal stb., vásár- és ünnepnapokon személy- vagy különvonaton szállíttatnak, a mennyiben azt a közönség szükséglete megkívánja. A rendszer általánosságban az, hogy vásár- és ünnepnapokon áruk sem föl nem vétetnek, sem ki nem adatnak, gyors romlásnak kitett, számot nem tevő áruknak kivételével. Az ezen napokon bevezetett tehervonatoknak csak az a rendeltetése, hogy a torlódást megakadályozzák s a rendes vonatok számának körülbelül ötödrészt teszik ki. A Great-Northern vasuton vasárnap csak 90 átmeneti tehervonat közlekedik, míg hétköznap 450. Ezen rendszer az által könnyített meg, hogy egyrészt a vasutak kielégítő kocsiparkkal rendelkeznek, mely lehetővé teszi, hogy a közönségnek elegendő időt engedjenek az áruk ki- és berakására; másrészt pedig azért, hogy a vasutigazgatóságok az árukat minden esetben a legpontosabban szállítják, hogy az áruk az ország egyik végétől a másikig legkésőbb 24—36 óra alatt szállíttatnak. A pontos szállítása az áruknak az angol vasutakon nemcsak azért lesz megkönnyítve, hanem a háztól el is hozzátják, és pedig részint gyűjtő-helyekről, részint pedig a küldő kereskedő helyiségéből. Oly áruk például, melyek Londonban a Cityben levő kereskedő helyiségéből este 6 óra előtt elhoznak s Glasgowba vannak rendelve, már másnap délelőtt az áruvevőnek kézbesítve lesznek. A távolság 645 km., a szállítás tartalma háztól házra 18 óra.

Visszaélés balesettel. Tudvalevőleg a szállító-vállalatok kötelesek a közönséget, illetve az utasokat, ha azokat a szállító-vállalat hibája folytán baleset éri, pénzzel kártalanítani. Erre alapította tervét néhány ügyes ember New-Yorkban és Amerikának más városaiban. Ebből vélték szép jövedelemre szert tehetni ugyanis akként, hogy a lóvasuti kocsik feljáródeszkájára álltak s egy órizetlen pillanatban a magukkal hozott s már készen tartott csavarhúzóval a kocsi légesőjénél alkalmazott, a tartásra szolgáló vasrud csavarját meglazították. Midőn ez kellőképp megtörtént, a vastartóba kapaszkodva kiszálltak, a tartó természetesen engedett s a kiszálló elesett és pedig úgy, hogy néhány kékfoltot is szerzett, melyért aztán a lóvassuttársaságot tette felelőssé s ez természetesen szép összegeket is fizetett. Miután ezek az esetek már gyakran ismétlődtek, figyelemmel kísérték a tetteseket és sikerült is egy leasetnél a megfelelően berendezett csavarhúzót lefoglalni, úgy, hogy e nagy reményekkel kecsegtető jövedelemforrást egyelőre abban kellett hagyni.

A „Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet” f. évi május hó 21-én tartotta meg II. évi rendes közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett. A szövetkezet évi zárszámadását Turtsányi Vilmos ügyvezető-igazgató terjesztette elő, a mely szerint az ujonnan belépő tagokkal együtt a szövetkezetnek 333 tagja volt 596 üzletrészszel. Az elért 4569 kor. 56 fill.

nyereségből új számlára 1109 kor. 32 fill. vezetnek elő. A szövetkezet helyes vezetéséről tesz tanúságot az a körülmény is, hogy létezésének második évében már kétségtelen erősödése mutatkozik és míg ez üzletévben 25 új taggal szaporodott, összesen csak egy tag lépett ki.

A közgyűlés úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt egyhangulag megadta és a tisztikarnak buzgó és sikeres működéséért köszönetet szavazott.

A lemondott igazgatósági tagok helyébe Bruttovszky István és Puha József szövetkezeti tagokat, a felügyelő bizottságot pedig újból megválasztva Édes Károly és Lakatos Gyula tagokkal egészítte ki.

A munkabér és a vállalkozói nyereség. Az amerikai munka-miniszterium statisztikai dolgozatai társadalompolitikai szempontból igen becses anyagot ölelnek fel. Igen érdekes az az összeállítás, melyet ez a hivatal New-York államra vonatkozólag összeállított arról, hogyan aránylik a munkabér és a vállalkozói nyereség az árucikkek árához. A főbb cikkeket véve, az áruk árából esett százalékokban:

Iparág	Munkabérre %	Vállalkozói nyereségre %
Czipő	29:37	7:61
Építő	26:12	1:70
Kocsi	33:71	7:96
Vegy. szerek	15:—	10:28
Szivar, dohány	33:41	14:20
Óra, ékszer	23:66	11:46
Pamutipar	30:18	6:58
Agyagipar	24:51	1:44
Üvegáruk	38:37	9:19
Keztyű	33:51	16:95
Szövött-áru	27:68	8:25
Bőr	18:98	8:63
Italok	12:47	13:67
Gépek	40:26	13:43
Fémek	34:66	10:56
Vasut	33:78	2:86
Papír	18:01	10:76
Nyomda	46:59	21:44
Selyem	26:62	6:05

Megleczkéztetett pap. Egy angol lapban olvasuk a következő mulatságos történetét: Egy fiatal pár jelent meg egy lelkész előtt, szeretetben gazdagon, de pénzüik nem volt. Nem tudták leszurni azt a pár ezüstöt, melylyel a lelkészt megfizethették volna és az az ember, akinek az áldása nélkül a házasságot meg nem kezdhették, keményszivű ember volt. »Ha nincs pénz, nincs esküvő«, — mondotta a pap. A menyasszony gongolkozóba esett és aztán így szólt: »Engedje meg, hogy hazamenjek szent atyám, majd elhozom a pénzt.« A tisztelendő ur megadta a szabadságot és a menyasszony elsietett. Csakhamar visszatért a szükséges shillingekkel és a szertartás megtörtént. Amikor ez megvolt, így szólt a fiatal asszony: »Senkise támadhatja meg többé ezt az esketést?« »Senki«, — felelte a pap. — »Őn se, szentatyám?« »Én se.« »Isten áldja meg szentatyám, itt van a zálogcédula, télikabátjáról, melyet az imént magammal vittem a sekrestyéből a zálogházba, hogy az esketési díjat megfizethessen.«

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

A *Nautilus* nem volt többé, hogy bűvös villanyfényével megvilágítsa e földalatti üreget, de hajó-lámpájok elég világot adott, hogy vigyázattal mégis előre haladhassanak. Sűrű csend honolt az üregben, legalább eleinte Mert a mint belebb hatoltak, a hegy méhében, mély, tompa dörej kezdett hallatszani.

— A vulkán morog — szolt Cyrus

Nemsokára erős, fojtós szag is árulta el, hogy a vulkán működése áthat ez üregbe. Fojtó kénfüstfelhők gomolyogtak a szikla-falak repedéseinél.

— Ime, a mitől Némo kapitány tartott — mormogá magában Smith Cyrus, s arcza gyöngéden elhalványult. De végére kellett járni a dolognak.

Huszonöt percnyi ut után a csónak a kriptá fenékfaláig ért, s ott megállott. Itt Cyrus felállva a csónak ülőpadjára, magas rúd végén feltartotta a lámpát s körülhordozta, a meddig csak ért vele, a fal szélében-hosszában. Alig észrevehető finom repedéseken törtelő, mintegy a kövön átszűrődve, az az erős füst, mely a barlangot egészen eltöltötte nehéz szagával. Mindenütt repedések futottak be a szikla-falat, sőt némelyik csaknem a víz színéig futva le, valamivel tágabban s szembetűnőbbben mutatkoztak.

Smith Cyrus mély gondolatokba merült.

— Ugy van! — mormogá, — igaza volt; itt van a veszély; még pedig mily irtózatoss veszély!

Ayrton egy szót sem szolt; de Cyrus egy intéseire ismét kezébe ragadta az evezőt s félóra mulva megint künn voltak a Dakkar-kriptából.

Az idő elteltén, aznap az éjszakát az akolban töltötték, s csak másnap reggel tértek vissza a Gránitlakhoz, hol társaik nyugtalanul várták a Cyrus érkezését. Ez nem titkolta előttük a fenyegető veszélyt, mely nem csekélyebb volt: mint a szigetnek s vele magoknak is — végmegsemmisülése.

E veszélyre őt Némo kapitány figyelmeztette, azon néhány percnyi beszélgetésben, melyre halálos ágyán külön hívta volt Cyrust. Ez volt az utolsó szolgálat, melyet még tehetett s halála előtt tenni akart nekik; ezért hívta őket magához a *Nautilusra* is. Némo kapitány azt állította, s erről Smith Cyrus is meggyőződött, hogy a földalatti üreg, melyben a *Nautilus* tartózkodott, s el is temetkezett, egész a vulkán kráteréig megy s annak belső üregétől csak vékony sziklafal választja el. S e vékony fal is ezer repedéssel van át meg át szaggatva, ami a földalatti elemek reá irányozott nyomását bizonyítja s azt, hogy a kitörésre készülő vulkán, egy vagy más ismeretlen okból, nyitva álló krátere helyett e falon át keres rést magának. A repedéseken kitoluló szén- és kén-gázok mutatják e föltevés valószínűségét.

— Hát aztán? — szakítá félbe Pencroff ránczba szedett homlokkal.

— Hát megvizsgáltam e repedéseket s meggyőződtem, hogy belülről jövő nyomás és feszülés egyre tágitja őket, míg egyszerre ki fogja törni a

falat, s akkor a tenger a barlangon át, be fog nyomulni a vulkán kráterébe.

— Hát aztán? — ismétlé Pencroff, — akkor legalább a víz eloltja a tüzet; s mindennek vége lesz legalább.

— Ugy van, — mondá Cyrus — mindennek vége lesz, de nem abban az értelemben, melyben te gondolod, jó barátom; amely órában a tenger be fog nyomulni az áttört sziklafalon, s a vulkán égő kemenczéjébe, egész a sziget gyökeréig: azon órában Lincoln-sziget úgy a levegőbe fog repülni, barátom Pencroff, mint repülne Szicília, ha a Földközi-tenger az Aetnába ömölnék!

Tizenharmadik fejezet.

Az utolsó itélet. Menekülés a vulkán torkából.

Smith Cyrus egyáltalában nem tulozta a dolgot. A víz és tűz e végzetes találkozása, melyben az óriási víztömeg, a megfelelő tűz hatása alatt, pillanatnyi gyorsasággal válnék gőzzé, kétségkívül a mondott eredményt fogná előidézni: a sziget felrobbantását. A sziget élete csak addig tarthatott, míg a Dakkar-kripta fala; s ez nem hetek és hónapok, csak napok vagy tán órák kérdése volt már.

Az egyetlen teendő tehát a sziget lakói előtt: mielőbb elkészíteni a hajót s menekülni a szigetről, mielőtt romjai alá temetné őket is. E szükség előtt minden egyéb gond háttérbe szorult. Minek volna még aratni, a kecskéket és juhokat fejni, nyírni — hiszen annyi készletök volt mindenből, a mennyi bármely hosszú tengeri utra elég: annál többet pedig úgy sem menthetnének meg.

Lázás sietséggel fogtak tehát a hajóépítés munkájának folytatásához. Január 23-án a hajó fedélzete már félig kész volt. Eddig a vulkán állapotában semmi rohamos változás nem mutatkozott. De 24-ére virradó éjjel a benn forrongó láva főlebb emelkedvén, irtózatoss robajjal ledobta a kráter kupját, mely kalap gyanánt fődözte volt azt. Az egész ég lángfényben állott. A hegy lezuhanó kupja, szerencsére, a sziget északi oldalára, tőlök távol esett le, de az egész sziget megrendült s még folyvást remegett. Az üresen maradt tág kráter-torokból borzasztó lávatömegek törtek elő, melyek hőmpölyögve rohantak, egyenest az akol felé.

— Az akol! Az akol! — kiálta rémulten Ayrton, aki a veszedelem órájában sem feledkezett el kedves állatairól. Az onaggákat egy perc alatt befogták, mert első gondolatuk volt az akolhoz sietni s az állatokat szabadon bocsátani.

Hajnali háromkor értek oda. A szegény juhok siralmas bögéssel adtak kifejezést félelmöknek és a veszély nagysága felőli előérzetöknek. A lávafolyam már csaknem a deszkakerítésig ért. Még volt idő kinyitni az akol s belső kerítése ajtait és szabadon eresztetni a szegény állatokat, melyek megrémülve szaladtak ki az erdőbe. Egy óra mulva a sustorgó, izzó láva töltötte el az egész akolt; a kerítés és épület összeégve rogyott össze — az akolnak hirehamva sem maradt.

A sziget talajának hajlásánál fogva, a lávafolyam egyenesen keletnek tartott. Szerettek volna átmenni az északi homoklapályra, a hova a vulkán kupja lezuhant, de a lávafolyam elzárta előlük az utat. A láva-kiömlés folyvást tartott, sőt egyre nagyobb tömegekké szaporodott. Egyetlen remény volt még, hogy a nagy tó feltartóztatja e pusztító elemet s legalább a sziget egy részét megmenti attól, hogy felületén a láva minden tenyészetet elsorvaszson, kiöljön. De erre sem lehetett számítani. Számítani semmire sem lehetett — csak teljesen kellett az önfentatás kötelességét az utolsóig.

— Munkára! a hajóhoz! — kiáltá Cyrus, a mint hajnalodott.

De e pillanatban egy más, még fenyegetőbb veszélyt vettek észre. A lávafolyam lejjebb és lejjebb hömpölyögve, a talaj lejtősségéhez képest félre kezdett térni a tó irányától; a földnek bizonyos mélyedése, völgyülete volt ott, mely azzal fenyegetett, hogy a lávát egészen eltéríti a tótól és a sziget többi részeire vezeti. Ezt a völgyületet kellett gáttal eltölteni, hogy a láva kénytelen legyen mégis a tóba ömleni. Titáni föladat volt, kivált oly rövid idő, talán pár óra alatt, a mennyi erre rendelkezésre állott. De a sziget lakói megértették a kényszerítő szükség szavát s munkához fogtak. Ásó, kapa, csákány volt mindeniknél, s a völgy-mélyedést árkolni kezdték. Hallatlan erőfeszítéssel, a minőre csak a kétségbeesés teszi képessé az embert, szikladarabokat fejtettek le a hegyoldalból s gördítettek oda.

A munka sikerült, a láva egyenest a tónak vette útját. Mikor első hullámai a vízbe ömlöttek s ott egyszerre irtózatossá váltak, szilárdultak, borzasztó gőz keletkezett s a tűz és víz, a két hatalmas elem harcza, egész iszonyúságában kifejlődött — a szigetlakók lihegve, fáradtan, elképedve szemlélték a rettenetes, de felséges látványt, mely előttük állott. Már sziklatömbök emelkedtek a megfagyott lávából a tóban, s mindig új meg új hullámok estek vízébe. Majd a víz, majd a tűz látszott győzedelmeskedni. De nekik nem volt idejük végig nézni e küzdelmet. Annyi bizonyos volt, hogy e lávakiömléssel s azzal, hogy ez a tó felé vette útját, néhány napot mindenesetre nyertek, hajójok befejezésére a sziget végpusztulása előtt.

A következő öt vagy hat nap a hajóépítés folytonos munkájában telt el. Ők hatan harmincz ember helyett dolgoztak. Alig engedtek magoknak naponként egy órai pihenést. Szerencsére a láva-kiömlés némileg alábbhagyott, s az elemek harczában végre is a víz maradt a győzelem. A sziget egy része így is el volt öntve, el volt pusztítva. A vadállatok mind a sziget nyugoti részére menekültek; de a munkával elfoglalt szigetlakók már azzal a veszéllyel sem gondoltak, mely őket ez állatoktól érhetné. A Gránitházat is odahagyták, s a parton,

a hajóépítő-hely mellett, sátor alatt tanyáztak. A sziget elpusztított részének felé sem mentek. Mit is néznének a lángba borult és szénné égett vetéseik, a kisorvadt és halomra dőlt erdők, a semmivé vált és lávától eliszapolt tenyészet szivszaggató látománján!

Ujra nyolcz nap telt el. A kitörések szüneteltek. De ez nem téveszthette meg őket. A hegy belsejében forrongó elemek csak annál nagyobb veszéllyel fenyegették a Dakkar-üreg falát és sietteték a végveszedelmet. Folytonos és erőfeszítő munka közben telt el az egész február. Még tíz-tizenkét napi munkájuk volt hátra a hajóval, mielőtt azt vízre bocsáthatnák. De megérhetik-e azt?

— Meg, megérjük! biztatták magokat.

— Csak siessünk! — mondá mindig Cyrus.

S dolgoztak, egy pillanatot sem veszítve.

Márczius első hetében a vulkán ismét fenyegető arcot öltött. Szikrák milliói özönlöttek ki torkán s töltötték el rémes fenséggel az éjjelket. A veszély ismét egész borzasztóságában állott előttük. A hajó fedelzetének még csak kátrányozása volt hátra, de a sürgető veszéllyel szemben, márczius nyolczadikán elhatározták, hogy azzal már időt nem vesztegetnek, hanem másnap, kilencedikén reggel tengerre szállanak.

(Vége köv.)

Dr. Szász Géza

fogorvos, egyesületi tagunk,
az egyesület tagjainak a foghuzást
ingyen eszközli, a többi fogorvosi ke-
zeléseknél pedig **50%** árengedményt ad.

Lakik: Budapest, Andrássy-út 49.

Csere.

Bognár Béla Somogyváron beosztott pályafelügyelő olyan állomásra óhajtaná magát áthelyeztetni, ahol, vagy amelyhez közel gyermekei részére felsőbb iskola van. Azok, akik csereképeni áthelyezésre hajlandók, forduljanak hozzá akár személyesen, akár levéllileg a kölcsönös feltételek megállapítása végett.

MÜHLE VILMOS

es. és kir. udvari szállító Temesváron

Mag-, növény-, rózsá-, fák- stb. nagytenyészet.

(Tenyészetterület: 62 hold = 73 hektár.)

Magvakkól és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorfákat.

A legszebb fenyőféléket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leiró katalogusok ingyen.

Postaszállítványok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállítványhoz „Mühle tanácsadója a kertművelésben”, a legjobb kertészeti kézikönyv ingyen mellékeltek.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyeresé-
részesedés.

„Dordrecht”

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Marokkói-utca 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht” az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.